

Əhməd İsmayılov: Peşəkar medianın fəaliyyətinin stimullaşdırılması əsas məqsədlərimizdəndir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ötən ilin yanvarın 12-də imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında media sahəsində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" Fərmanı ilə ölkə mediasının inkişafında yeni bir mərhələnin əsası qoyuldu. Artıq "Media haqqında" Qanunun qüvvəyə minməsi, jurnalistlərə sosial ipotekadan yararlanmaq imkanının verilməsi, qəzet kağızının ƏDV-dən azad olunması və islahatların ölkəmizin informasiya mühitinə gətirdiyi yeni yanaşmanın ilkin təzahürüdür. Milli Mətbuat Günü əfərsində Azərbaycan media islahatlarının gedişi və qarşıda duran vəzifələr barədə AZƏRTAC-ın suallarını Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin İcraçı direktoru Əhməd İsmayılov cavablandır.

– Əhməd müəllim, müasir çağırışlar kontekstində Azərbaycan mediasının inkişaf perspektivlərini necə qiymətləndirirsiniz və bu istiqamətdə agentliyin fəaliyyəti ilə bağlı nə deyə bilərsiniz?

– Müzəffər Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığımız qalibyyət medianın da inkişafına təkan vermiş, yeni mərhələnin başlanmasını şərtləndirmişdir. Vətən müharibəsindən əvvəlki dövlətimizin başçısının "Azərbaycan Respublikasında media sahəsində islahatların dərinləşdirilməsi haqqında" Fərmanı özündə köklü dəyişiklikləri əks etdirməklə qarşımıza yeni və daha məsuliyyətli vəzifələr qoymuşdur. Fərmandan irəli gələrək tətbiq olunacaq yeniliklər Azərbaycan mediasının şəffaf və vətəndaş məmnunluğu prinsiplərinə əsaslanan, cəmiyyətin obyektiv və peşəkar şəkildə məlumatlandırılmasına xidmət edən fəaliyyətinin stimullaşdırılmasına şərait yaradacaq, modernləşmə, rasionallıq, qabaqcıl texnologiyaların geniş tətbiqi, aparıcı trendlərin izlənilməsi kimi global informasiya mühitinin müəyyənləşdirdiyi

həblə jurnalistika peşəsinin nüfuzunun yüksəldilməsinə şərait yaradılmışdır. Müasir tələblərə cavab verməklə yanaşı ölkənin plüralist informasiya mühitinin gücləndirilməsinə şərait yaradan "Media haqqında" Qanun bir tərəfdən bu günə qədər tənzimlənmiş münasibətləri tənzimləyir, digər tərəfdən isə artıq tənzimlənən münasibətlərin yeni nizamlaşma mexanizmlərini müəyyənləşdirir.

Cari ilin fevralın 8-də dövlət başçımızın "Azərbaycan Respublikası İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına ipoteka kreditinin, o cümlədən güzəştli ipoteka kreditinin verilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edilməsi barədə" Fərmanına əsasən Media Reyestrinə daxil edilmiş və jurnalistika sahəsində müəyyən qədər staja malik olan jurnalistlərə, habelə gənc ailənin üzvü olan jurnalistlərə mənzil almaları üçün dövlət dəstəklili güzəştli ipoteka kreditindən yararlanmaq hüququ verilmişdir. Müvafiq Fərman cəmiyyəti obyektiv və qərəzsiz informasiya ilə təmin etmək kimi şərəfli bir peşəni icra edən jurnalistləri digər dəyərli peşə sahibləri ilə eyni sətərə daxil

yaradılmasını hədəfləyir və bu istiqamətdə atılacaq addımlara dəstək göstərir.

– Əhməd müəllim, "Media haqqında Qanun"dan irəli gələrk Media Reyestrinin yaradılması ilə bağlı məsələ nə yerdədir?

– Həmişə qeyd etdiyimiz kimi, Media Reyestrinə Azərbaycan media mühitinin sağlamlaşdırılmasına, onun rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına və cəmiyyətin inkişafına töhfə verən bir addımdır. Reyestrin məqsədi media subyektlərinin sayının müəyyənləşdirilməsi, bununla da media subyektlərinə və onların işçilərinə tanınan hüquqların müdafiəsi mexanizminin formalaşdırılması, bu sahədə fəaliyyətin stimullaşdırılmasıdır. Reyestrə daxil edilmək üçün tələb olunan məlumatları mahiyyət etibarilə mətbuə nəşrlərində çözümlənən tələb olunan məlumatlardır, sadəcə, müasir dövrün çağırışlarına uyğunlaşdırılmışdır. Onsuz da bu məlumatlar və sənədlər media subyektlərində mövcuddur, reyestr, sadəcə, onları vahid bazada toplayacaq və rəqabətə uyğun şəkildə alacaqdır. Tələb olunan rəsmi məlumatın məqsədi həm media subyektlərinin, həm də jurnalistlərin fəaliyyətinin daha səmərəli təşkilini və onların hüquqlarının ən yüksək səviyyədə müdafiəsini təmin etmək, heç bir qanuni əsas olmadan özünü media subyekti və ya jurnalist kimi təqdim edən və qeyd olunan statusdan sui-istifadə edən şəxslərin fəaliyyətinin qarşısını almaqdır. Reyestrin aparılması nəticəsində keyfiyyətli xəbər istehsalını dəstəkləmək, bu sahədə stimullaşdırıcı tədbirləri həyata keçirmək mümkün olacaq. Beləliklə, yaranacaq mühit rəqabət şəraitində peşəkar medianın öna çıxmasını və inkişafını təmin edəcəkdir. Media Reyestrinə hazırlığın ilkin mərhələsi artıq başa çatıb və işçi qaydada müvafiq orqanlarla müzakirə olunur. Düşünür ki, müəyyən olunmuş müddətdə onun həyata keçirilməsinə nail olacağıq.

– İctimai əhəmiyyətli məzmun yaratmaq jurnalistikanın başlıca funksiyası hesab olunur, bəs Azərbaycanın mediası bu funksiyanın öhdəsindən necə gələ bilər?

– MEDIA Agentliyi media subyektlərinin işinin keyfiyyət baxımından yaxşılaşdırılması, jurnalistika prinsipləri və peşə etikası çərçivəsində səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün sistemli xarakter daşıyan strategiya həyata keçirir. Nümunə üçün deyək ki, Agentlikdən maliyyə yardımı alan qəzetlərin və saytların yalnız bu ilin altı ayı ərzində aparılmış monitorinqinin və ardıcıl həyata keçirdiyimiz tədbirlərin nəticəsi müsbət dinamikanı görməyə imkan verir. Bir çox saytların texniki problemləri aradan qaldırılmış, bəziləri tamamilə yeni tərtibata keçmiş, bir çox saytlar yeni rubrikalar yaratmış və ən əsası, gündəlik 20 özəl material tələbini yerinə yetirmək artıq gündəlik iş normasına çevrilməkdədir. Bütün media subyektlərinin daim şikayət etdikləri "copy-paste" hallarının əsaslı şəkildə azaldığını müşahidə edirik, Azərbaycan dilinin ədəbi üslubunun tələblərinə ciddi əməl edilməsi diqqət mərkəzimizdədir. Bəzi saytlarda özünü göstərən xəbər lentinin quql platformasının mexaniki tərcümə proqramından istifadə etməklə doldurulması prosesinin qarşısının alınması yönündə atdığımız addımlar qısa vaxtda öz səmərəsini verir. Bütün bunlarla yanaşı, məzmun rəngarəngliyinə nail olmaq əsas hədəfimizdir. Görüşlərimizdə də bildirdiyimiz kimi hər bir media subyektinin öz siması, özünəməxsus xüsusiyyətləri olmalıdır. Tərcümə materiallarından asılılığı janr müxtəlifliyi ilə əvəzləmək media subyektinin özünüinkişaf konsepsiyasının əsasını

təşkil etməlidir. Təqdir olunan haldır ki, Agentlikdən dəstək alan media subyektlərində media etikasının pozulması halları yox dərəcəsindədir.

– Azərbaycanın çap mediasının inkişafı hansı dəyişikliklər müşahidə olunur?

– İKT-nin sürətli inkişafı ilə müşayiət olunan dəyişikliklər qəzetlərə münasibətdə xüsusi və həssas yanaşma tələb edir ki, MEDIA Agentliyi də bu çağırışlardan çıxış edərək yeni trendlərə uyğunlaşma prosesində çap mediasına dəstəyini davam etdirir. Bu istiqamətdə dövlət dəstəyinin məqsədi çap mediası subyektlərinin yalnız biznes strukturu kimi formalaşmasına yardım etmək deyil, texniki imkanlar baxımından onlayn media ilə bərabər olmayan rəqabət şəraitində ciddi fikir tribunası kimi qəzetlərin ayaqda qalmasına kömək göstərməkdir. Başqa sözlə desək, dövlət yazılı medianın təmsilində Azərbaycan dilinin inkişafına, ənənəvi publisistik düşüncənin yaşamasına və eyni zamanda cəmiyyətdə plüralizmin möhkəmlənərək sərhədlərinin genişlənməsinə dəstək göstərir. MEDIA Agentliyi keçən ilin ikinci yarısında qəzetlərə dəstəyin yeni mexanizmini tətbiq etdi ki, bunun da keyfiyyət dəyişikliyinə gətirib çıxardığını, ənənəvi mediadan yeni media müstəvisinə konvergensiya prosesini sürətləndirəcəyini hesablamışdıq.

MEDIA Agentliyinin dəstək verdiyi 6 gündəlik, 10 həftəlik əlaqə, bütün qəzetlərdə, habelə onların eyniadlı veb-saytlarında əsaslı dəyişiklik, müasirləşmə özünü göstərir. Bir sıra qəzetlərimiz ənənəvi A3 formatı dəyişərək yeni tərtibatda B2 formatına keçmiş, qəzetlərin eksrəyətli artıq tam rəngli nəşr olunmaqdadır. Elə çap mediası subyektlərimiz var ki, tərtibat əsaslı formada dəyişib, köhnə forma və qəbzlərdən imtina olunub.

Məsuliyyət dəyə bilərəm ki, çoxşaxəli konvergensiya prosesinin ayrılmaz elementi olan qəzet saytlarının yeni qurulması prosesi artıq başa çatmışdır. MEDIA Agentliyi ümumi dəstək zərfində qəzet saytlarının inkişaf etdirilməsini öhdəlik kimi irəli sürmüş və bunun üçün bərdəfəlik vəsait ayırmış, eyni zamanda, aylıq dəstək göstərməkdə də davam edir. Əksər qəzetlərimizin saytları ya yeni qurulmuş, ya da əsaslı şəkildə dəyişmişdir. Bunun nəticəsi olaraq dəyə bilərəm ki, qəzet saytları onlayn media subyektlərindən geri qalmır, əksinə, məzmun yaratmaq, əhəmiyyətli kontent vermək baxımından fərqlənə bilər.

Yazılı medianın müasir simasının formalaşması yönündə konseptual yanaşmamız gələcəyə hesablanmış, ona görə bu proses davamlı xarakter daşıyır. Hazır qəzet mətləhlərinin saytlara yüklənməsi hələ yeni media demək deyil. İrəlində müasir qəzetçiliyin yazı üslubu, ənənəvi mətləhlərdən "hipermetn"lərə keçid, mövzu təqdimatı, qəzet məhsulunun tək yazılı deyil, müxtəlif versiyalarda hazırlanmış populyarlaşdırılması və s. kimi sifurların tətbiqi ilə bağlı məsələlərin həllinə nail olmalıyıq. Bu gün Azərbaycanın media subyektləri arasında hansı formada çıxmasından asılı olmayaraq, qəzetlərin intellektual potensialı yüksəkdir.

– Əhməd müəllim, agentliyin "E-köşk" layihəsi və "Metrix.az" - media təhlili platforması böyük marağa səbəb oldu. Bu layihələrin yaranma zərurəti haqqında fikirləriniz maraqlı olardı.

– "E-köşk" platforması qəzet redaksiyalarına texniki yönümlü xərclərini azaltmağa və nəşrlərini oxuculara daha əlverişli şəkildə çatdırmağa şərait yaradacaq. Agentlik olaraq konseptual yanaşmamız

ondan ibarətdir ki, müasir Azərbaycan oxucusunun keyfiyyətli kontentlə təmin olunması məqsədilə bütün digər media subyektləri kimi qəzetlər də inkişaf etməlidir. Bir sözlə, "E-köşk" rəqəmsal çap mediası məhsullarının abunə və satışının təşkil etdiyi platformadır. Portal global informasiya mühitinin modernləşməsi, qabaqcıl texnologiyaların media sahəsində geniş tətbiqi və digər innovativ yeniliklərin sahədə yaratdığı ehtiyaclar və müşahidə edilən hazırlanmış nəzərə alınaraq hazırlanıb. Platformanın ənənəvi çap mediasını hər kəs üçün daha əlçatan etməsi, oxuculara mütəmadi olaraq yenilən məlumat bazasından qəzet və jurnalları zaman və məkandan asılı olmayaraq, asanlıqla əldə edə biləcək imkan yaratması nəzərdə tutulur.

"E-köşk" portalı vasitəsilə oxucular ölkədə baş verən yeniliklərdən daim xəbərdar olmaqla yanaşı, rəqəmsallaşdırılmış arxivdən sərbəst şəkildə faydalana biləcəklər. Sualınızın Azərbaycanın milli rəqəmsal media təhlili platforması olan "Metrix.az"la bağlı hissəsinə gəlmiş isə qeyd etmək istərdim ki, platforma 50-dən çox yerli informasiya veb-saytı və keçirilən sorğular vasitəsilə ölkədə ən çox oxunan

cəmiyyətdə nüfuzunu qaldırmaq, onu yüksək keyfiyyət standartlarına uyğunlaşdırmaqla məsuliyyətsiz və qeyri-peşəkar təzahürlərdən azad etməkdən ibarətdir.

Xüsusi olaraq vurğulamaq istərdim ki, hər bir sahədə olduğu kimi, media sahəsində də peşəkarlığın əsas göstəricilərindən biri peşə etikası amildir. Mediada peşə etikasına riayət edilməsi, müəllif hüquqları, məlumatların dəqiqliyi və qərəzsiz obyektiv yanaşmanın təmin edilməsi, əxlaq normalalarının gözlənməsi və s. məsələlər peşəkar medianın inkişaf etdirilməsi kontekstində daim diqqətimizdə saxlanılır və bu istiqamətdə müvafiq tədbirlər həyata keçirilir. Medianın İnkişafı Agentliyi mütəxəssislərinə resurslar cəlb edilməsi ilə media subyektləri üçün "Redaksiya siyasəti və peşə etikası qaydaları" adlı tövsiyələr hazırlamışdır.

Düşünürük ki, dünyadakı müsbət təcrübələri və yerli xüsusiyyətləri nəzərə alaraq, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən media subyektlərinin öz redaksiya siyasətini müəyyənləşdirməsi, oxşar kontekstlərə malik olması medianın inkişafı, peşəkarlığının artırılması baxımından faydalıdır. Media subyektlərində təqdim etdiyimiz

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

xəbərləri, günün trendlərini və müxtəlif digər statistik məlumatları özündə ehtiva edir. Milli sayğac vasitəsilə veb-saytların reytinginin müəyyənləşdirilməsi biznes strukturları üçün etibarlı data baza formalaşdıracaqdır.

Yeni gəlmişikən, vurğulamaq istərdim ki, vaxt keçdikcə "Media haqqında" Qanunda əksini tapmış müəllif hüquqları, habelə onlayn media standartları ilə bağlı tələblərin praktikada özünü doğrultduğunu və Azərbaycanın informasiya mühitini sağlamlaşdırmaq istiqamətində ciddi hüquqi baza rolunu oynadığını şahid oluruq.

– MEDIA Agentliyi tərəfindən ödənilən iş jurnalistlərinin artırılması məqsədilə silsilə təlimlər həyata keçirildi. Hazırda bu istiqamətdə işlər necə davam etdirilir?

– Ötən il ADA Universiteti ilə MEDIA Agentliyinin birgə əməkdaşlığının təməli qoyulmuş və jurnalistikanın müxtəlif seqmentlərinin inkişafına yönəlmis təlimlər keçirilmişdir. "Media və kommunikasiya siyasəti medianın gözü ilə" mövzusunda baş tutan seminarlarda dövlət sektorunda fəaliyyət göstərən qurumların mətbuat xidmətlərinin rəhbərləri, ictimaiyyətlə əlaqələr və mətbuatla iş üzrə məsul əməkdaşları iştirak etmişlər. Yetmişdən çox baş redaktorun iştirakı ilə "Aljazeera" və "Haber Global"ın mütəxəssislərinin də qatıldığı "Mediada islahatlara doğru" mövzusunda silsilə seminarlar keçirilmişdir.

Artıq ADA Universiteti ilə media sahəsində mütəxəssislərin əlavə təhsilinin təşkil edilməsi üzrə səmərəli əməkdaşlığın genişləndirilməsi və media sahəsində özünü göstərən ehtiyacları hədəflənən layihələrin reallaşdırılması məqsədilə əməkdaşlıq memorandumu imzalanmışdır. Bu il ərzində Agentlik tərəfindən media nümayəndələrinin peşəkarlığının yüksəldilməsi üzrə peşəkar və sahəvi jurnalistika təlimləri, media subyektlərinin texniki heyəti üçün ixtisaslaşma proqramları, eyni zamanda, gənc kadrların inkişafı üçün yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə müxtəlif layihələrin təşkil edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Qeyd etmək lazımdır ki, ilin sonuna qədər keçirilməsi planlaşdırılan inkişaf proqramlarında 600-dən çox media nümayəndəsi əhatə olunacaqdır.

Digər dövlət orqanları ilə də birgə təşkil etdiyimiz təlimlərə marağ böyükdür və bu işlər öz növbəsində sahəvi jurnalistikanın inkişafı üzrə layihələrimizin tərkib hissəsidir. Hazırda Agentlik tərəfindən digər dövlət qurumları ilə müxtəlif layihələr həyata keçirilməkdədir. Fərqli kateqoriyalara istiqamətlənmiş bütün bu tədbirlərin əsas məqsədlərindən biri informasiya və xəbər mühitini sağlamlaşdırmaq, bu sahədə peşəkarlıq səviyyəsini yüksəltmək, jurnalistika peşəsinin

tövsiyələr əsasında, müzakirələr aparılıb və hər bir media subyektinin özünə uyğun redaksiya siyasəti çərçivəsində həmin peşə etikası qaydalarının təsdiq olunması prosesinə başlanıb. Bu qaydaların tətbiq olunması, hər bir media subyektlərində müəlliflik hüquqlarının qorunmasına və ümumilikdə media sahəsində peşə etikasına ciddi riayət olunması prosesinə təkan verəcək.

– Prezident İlham Əliyev bu ilin yanvarın 12-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində medianın ictimai nəzarət rolunu xüsusi vurğulamışdır. Sizin fikrinizcə, Azərbaycan mediası öz üzərinə düşən bu vacib missiyanı hansı səviyyədə yerinə yetirir?

– Cənab Prezidentin daim jurnalistlərin əməyini verdiyi yüksək qiymət böyük etimadın göstəricisi olmaqla yanaşı, media işçilərinin də öz peşəkar missiyalarını həyata keçirməkdə məsuliyyətlərini artırmış olur. Vurğulamaq istərdim ki, Medianın İnkişafı Agentliyi məhz ictimai və dövlət maraqlarını əsas götürərək media subyektləri arasında müsabiqələr keçirir. Bu müsabiqələr çərçivəsində hər il məhz ictimai əhəmiyyət kəsb edən yüzlərlə materiallar hazırlanmışdır. Dövlətimizin başçısı, demək olar, bütün müşavirələrdə, toplantılarda, ictimaiyyətin nümayəndələri ilə görüşlərində nailiyyətlərlə bərabər, çatışmazlıqlardan da bəhs edir, "mütləq çox güclü ictimai nəzarət olmalıdır" – deyərək cəmiyyətdən dəstək istəyir.

Bu gün sürətlə yenilən, keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyan ölkəmizdə hüquqi dövlət quruculuğu prosesində atılan addımlar, ifadə azadlığının təmin edilməsi, vətəndaş cəmiyyəti institutlarının kifayət qədər formalaşması ictimai nəzarətin və ictimai rəyin rolunu daha da artırır. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin yanvarın 12-də yerli televiziya kanallarına müsahibəsində dövlət nəzarəti ilə yanaşı, ictimai nəzarətin rolunu bir daha vurğulaması çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Prezidentin ictimai nəzarətin təmin edilməsi baxımından media nümayəndələrinin rolunu xüsusi vurğulaması jurnalistlərin peşəkar fəaliyyətlərini yerinə yetirərək məsuliyyətli olmasını şərtləndirir.

Üzərinə düşən məsuliyyəti anlayan və gündəlik işini peşə davranışı qaydalarından irəli gələn prinsiplər əsasında quran media ictimai nəzarəti missiyasını uğurla həyata keçirə bilər. Medianın ictimai maraqlardan irəli gələn obyektiv və qərəzsiz məlumat hazırlamaq funksiyasını layiqincə yerinə yetirməsi üçün ölkəmizdə həm ictimai-siyasi, həm də hüquqi zəmində hər cür şərait yaradılmalıdır.

fəaliyyət prinsiplərinin, innovativ yanaşmaların tətbiqinə təkan verir. Media sahəsində yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının və innovasiyaların tətbiqinin stimullaşdırılması, vətəndaş və cəmiyyət üçün ictimai marağ doğuran layihələrin həyata keçirilməsinin təşkil, həmçinin dövlət orqanları və qurumlarının, yerli özünüidarəetmə orqanlarının, hüquqi və fiziki şəxslərin müvafiq sahə üzrə fəaliyyətinin əlaqələndirilməsinin həyata keçirilməsi MEDIA Agentliyinin əsas prioritetlərindəndir.

Bir daha vurğulamaq istərdim ki, Müzəffər Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dövlətimizin 44 günlük Vətən müharibəsində möhtəşəm Qələbəyə imza atması bütün sahələrdə olduğu kimi, medianın da fəaliyyətində ruh yüksəkliyi yaratmışdır. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Prezidentinin ölkəmiz haqqında heqiqətlərin dünyaya çatdırılması istiqamətində yorulmaz fəaliyyətdən ruhlanan jurnalistlərimiz də öz peşə borclarını ləyaqətlə yerinə yetirdilər. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın informasiya savaşındakı rolu və çağırışlarına, Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad edilmiş rayonlara səfərləri zamanı çəkdiyi video və fotolarla erməni vəhşilliyini həm də öz sosial media hesablarında paylaşmasına və bu istiqamətdəki çoxsaylı fəaliyyətinə media orqanları xüsusi diqqət ayırmış, obyektivlik, yüksək peşəkarlıq və prinsipləllik nümayiş etdirərək ölkə realitələrini bütün dünyaya çatdırmışlar.

Cənab Prezident tərəfindən cari ilin fevralında imzalanmış və Azərbaycanda media islahatlarının "yol xəritəsi" kimi dəyərləndirilən "Media haqqında" Qanunun məqsədi ölkəmizin informasiya məkanının təhlükəsizliyinin təmin edilməsi, yerli medianın inkişafına təkan verilməsi, informasiya mühitinin sağlamlaşdırılması və rəqabət qabiliyyətinin artırılması,